Fil-Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali

Kumpilazzjoni Nru 445/16

Att ta' Akkuza numru 38/2009

Ir-Repubblika ta’ Malta

kontra

John Camilleri
(ID 366768M)

Illum, 26 ta’ Settembru 2017

Rat l-akkuzi ippresentati fil 15 ta’ Ottubru 2009 kontra John Camilleri ta' 40 sena, iben Lawrence u Carmen nee' Galea, imwieled Pieta' fis-16 ta' Awwissu tas-sena 1968, residenti Plot 98, Triq Dun Anglu Mallia, Mqabba, u detentur ta' karta tal-identita numru 366768(M) li kienu s-segwenti:

llli f'Dicembru tas-sena elfejn u wiehed (2001), il-pulizija tal-iskwadra kontra d-droga gew infurmati li kienu qed isiru arrangamenti sabiex jigu impurtati gewwa Malta mill-Olanda ammonti konsiderevoli tad-droga kokajina u cannabis, it-tnejn li jitqiesu bhala sustanza illegali ai fini tal-ligijiet taghna, u dan ai fini Ii jigu ttraffikati. Jirrizulta Ii kien hemm diversi persuni, xi uhud minnhom li kienu gol-habs ta' Malta, li kienu involuti fl-operat tal-kuntatti u tal-arrangamenti sabiex dan issehh. Fosthom kien hemm l-akkuzat kif hawn imsemmi.

Illi waqt l-investigazzjonijiet, irrizulta Ii meta bdew isiru t-trattativi mehtiega bejn diversi persuni ai fini ta' din l-azzjoni illegali, Emanuel Camilleri, hu l-akkuzat, Ii f' dak iz-zmien kien detenut gewwa l-facilita korrettiva ta' Kordin, beda jikkomunika ma' persuna jew persuni gewwa l-Olanda sabiex jigu fornuti ammonti kbar tad-droga kokajina u cannabis, bl-iskop Ii din id-droga tigi mportata f'Malta u ai fini ta' traffikar tal-istess f'pajjizna. Hu kien ikkomunika wkoll ma' persuni ohra f'Malta sabiex isiru xi trasferiment bejn persuna u ohra ta' flejjes konsideravoli in konnessjoni ma dawn it-trattativi illeciti. Irrizulta ukoll li hu kien anki kkomunika ma' dawk il-persuni involuti f' din l-organizazzjoni kriminali li kienu gew ingaggati sabiex jimpurtaw is-sustanzi illegali, liema komunikazzjonijiet kienu kollha intizi ghall-istess ghan u ai fini ta' dan il-pjan mahsub. Fortunatament id-diversi membri ta' din l-organizazzjoni kriminali, gew arrestati qabel ma' gie finalizzat dan il-pjan, filwaqt Ii l-akkuzat Emanuel Camilleri gie interrogat u sussegwentement tressaq il-Qorti dwar l-involviment tieghu f' din l-organizazzjoni kriminali.

Illi waqt l-investigazzjonijiet li bdew f'Dicembru tas-sena elfejn u wiehed (2001) irrizulta li Emanuel Camilleri kien avvicina lil diversi persuni fosthom lil John Camilleri, akkuzat

f'dawn il-proceduri, u dan sabiex l- imsemmi John Camilleri jittrasferixxi ammont konsiderevoli ta' flus lil persuna ohra involuta fl-organizazzjoni kriminali ai fini tal-forniment u traffikar tad-droga kif precedentement imsemmija u ai fini ta' dawn l-iskopijiet illeciti.

Illi rrizulta li l-akkuzat John Camilleri accetta Ii jsegwi l-istruzzjonijiet li kien rcieva telefonikament minghand huh, Emanuel Camilleri, u in esekuzzjoni ta' dan il-pjan mahsub huwa ghadda ammont konsiderevoli ta' flus lil persuna ohra involuta f' din l-assocazzjoni, meta kien jaf li dawn il-flejjes kienu intizi sabiex isir forniment ta' droga illegali minn barra minn Malta ghall-iskop tat-traffikar taghha gewwa pajjizna kontra l-ligi.

Illi fortunatament il-pjan mahsub ma lahaqx gie finalizzat peress Ii l-persuni involuti f' din l-organizazzjoni kriminali ghall-iskopijiet imsemmija, kienu gew arrestati, fosthom l-akkuzat John Camilleri.

Illi b' ghemilu l-imsemmi John Camilleri sar hati talli assocja ruhu ma' persuni ohra f'Malta u ma' persuni ohra barra minn Malta sabiex jimporta, ibiegh jew jittraffika medicina u droga ohra f'Malta bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, jew ippromwova, ikkonstitwixxa, organizza jew iffinanzja din l-assocazzjoni.

Ghaldaqstant John Camilleri kien akkuzat talli:

> *assocja ruhu ma' persuni ohra f'Malta u ma' persuni ohra barra minn Malta sabiex jimporta, ibiegh jew jittraffika medicina u droga ohra f'Malta bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, jew ippromwova, ikkonstitwixxa, organizza jew iffinanzja din l-assocazzjoni: jitlob li jinghamel skond il-ligi kontra l-imsernmi akkuzat u illi jigi kkundannat ghal piena ta' prgunerija ghal ghomor u multa ta' mhux inqas minn elfejn tlett mija u tletin Euro (€2330) izda mhux izjed minn mija u sittax il-elf u names mitt Euro (€116,500) kull wiehed, u l-konfiska favur il-Gvern ta' kull flejjes jew propjeta' mobbli u immobbli ohra tal-persuni hekk misjuba hatja skond dak li hemm u jintqal fl-artikoli 9, 10(1), 12, 14, 15(A), 20, 22 (1) (a) (f) (1A) (1B) (2) (a) (i) (3A) (a) (b) (c) (d) u 26 ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi u rregola 4 u 9 tar-Regoli ta' 1-1939 ghall-Kontroll Intern fuq id-Drogi Perikoluzi u fl-artikoli 23 u 533 tal-Kodici Kriminali jew ghal kull piena ohra li tista' skond illigi tinghata ghall-htija ta' l-imsemmi akkuzat.*

Ra l-eccezzjonijiet imressqa mill-akkuzat fid-9 ta’ Novembru 2009 fejn ressaq is-segwenti eccezzjonijet, kemm fuq principji legali, kif ukoll fuq il-provi mressqa:

> 1. Illi l-ghazla moghtija lill-Avukat Generali Ii jibghat lill-esponenti quddiem il-Qorti Kriminali b'piena oghla, inkluzi kemm il-minimu u kemm-il massimu, jilledi d-dritt tieghu ta' fair trial ghaliex tali diskrezzjoni li mhix regolata mil-ligi fit-thaddim taghha hija maghmula minn parti fil-process u torbot lill-Qorti Kriminali li 'ghandha 1-ebda diskrezzjoni li twaqqa' tali uzu ta' diskrezzjoni avversarja. Dan bi ksur tal-Artiklu 6 ta' Konvenzjoni Ewropea u tal Artiklu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.
>
> 2. Illi t-talba tal-konfiska tat-proprjeta kollha tal-esponenti li hemm fl-att tal-akkuza hija lesiva tal-Art 7 tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artiklu 1 tal-Ewwel Protokol tal-istess Konvenzjoni, u dan ghal dak li jirrigwarda proprjeta li kellu

jew seta kellu qabel Dicembru 2001, liema data hija stabbilita fl-istess att ta' akkuza bhala meta bdiet attivita kriminali allegata.

3. L-esponenti jeccepixxi li kull registrazzjoni ta' konversazzjoni telefonika li l-prosekuzzjoni qed titlob li tigi ammessa bhala prova ghandha tigi eskuza peress li ma saritx skond il-ligi, u ma kenitx awtorizzata mil-ligi.

4. llli l-istess m'ghandhiex tigi ammessa u konnessa mal-akkuzat, peress Ii ma saret l-ebda perizja xjentifika Ii tistabbilixxi l-identita u ghalhekk ma jistax jithalla Ii xhud jaghti opinjoni personali tieghu meta qed jigi ezaminat dokument.

Ra illi, permezz ta' rikors intavolat mill-Avukat Generali fis **<u>6 ta' Marzu 2015</u>**, huwa talab li gej:

llli l-kaz fl-ismijiet premessi jinstab appuntat ghas-srniegh tal-kontinwazzjoni tal-eccezzjonijiet preliminari ghal nhar il-15 ta' April 2015.

llli konsegwenzjalment ma' dan ir-rikors l-Avukat Generali ipprezenta kontro-ordni quddiem din il-Qorti fir-rigward ta' John Camilleri u dan sabiex il-kaz kontrih f'dawn ll-proceduri jigi deciz mill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali. Konsegwenzjalment il-kaz kontra Emanuel Camilleri wkoll mixli f'dawn il-proceduri ghandu jigi separat minn ta' John Camilleri ai fini tal-prosegwiment opportun quddiem il-Qrati rispettivi fosthom din il-Qorti.

Ghaldaqstant l-esponent jitlob Ii din l-Onorabbli Qorti tawtorizza s-separazzjoni ta' gudizzju tal-ko-akkuzati John Camilleri u Emanuel Camilleri u dan fid-dawl tal-kontro ordni fil-konfront ta' John Camilleri manhrug u pprezentat fis-6 ta' Marzu 2015 u dan ai termini ta' dak dispost fl-artikolu 22(2) tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi (Kap 101) kif ukoll salv ghal kull provvediment ulterjuri Ii din l-Onorabbli Qorti jidrilha xieraq u opportun tapplika fic-cirkostanzi tal-kaz u fil-konfront tal-kawza/att t'akkuza pendenti rigwardanti l-akkuzat Emanuel Camilleri.

Rat il-kontra-ordni mahruga mill-Avukat Generali Dr Peter Grech fis-6 ta' Marzu 2015 fejn, bis-sahha tal-Artikolu 31 ta' 1-0rdinanza dwar il-Medicini Perikoluzi (Kap. 101) ordna illi:

JOHN CAMILLERI ta' sitta u erbghin sena (d.t.t. 16/08/1968), iben Lawrence u Carmen nee' Galea, imwieled Pieta, detentur ta' Karta ta' ldentita' numru 366768(M) u residenti 'Starling', Plot 98, Triq Dun Ang Mallia, Mqabba;

Jigi processat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (MALTA) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali fuq l-akkuzi migjuba kontra tieghu ghal ksur tal-prowedimenti tal-istess Ordinanza, salv li jkun hemm il-kunsens ta' l-akkuzat ghal daqshekk, u, ghalhekk, qieghed nibghat lill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali l-Atti tal-Kompllazzjoni maghmulin kontra 'l fuq imsemmi u mibghuta ma' l-Att ta' 1-Akkuza numru 38/2009 fil-15 ta' Ottubru, 2009.

Ra illi t-talba ta' l-Avukat Generali ntlaqghet fis 6 ta' Marzu 2016.

Rat illi, bil-kunsens ta' l-akkuzat, fis-7 ta' Marzu 2016 l-kawza odjerna giet assenjata lill dina l-Qorti, kif presjeduta, sabiex tisma u tiddeciedi l-kaz.

Rat l-atti kollha tal-Att tal-Kumpilazzjoni maghmulha kontra l-akkuzat, fost nies ohra, illi gew mghoddija lill dina l-Qorti flimkien ma' l-assenjazzjoni fuq indikata.

Semghet ix-xhieda ta' **Romeo Bone**, **Isaac Chetcuti**, **Noel Borg** u **Daniel Victor Bonnici**, moghtija fit-8 ta' Marzu 2016 fejn lkoll kemm huma ghazlu illi ma jixhudx sabiex jippregudikawx proceduri ohra pendenti quddiemhom.

Semghet ix-xhieda ta' **Pierre Camilleri**, **Trudy Camilleri**, **Albert Bugeja**, **Juma Said Karfoosh**, **Carmen Armeni**, **Silvana Bugeja**, **Yvette Muscat**, moghtija fit 12 ta' April 2016 fejn lkoll kemm huma ghazlu illi ma jixhudx sabiex jippregudikawx proceduri ohra pendenti quddiemhom.

Semghet ix-xhieda ta' **Emanuel Camilleri**, hu l-akkuzat John Camilleri, moghtija fit 12 ta' April 2016, illi ghazel illi jixhed quddiem dina l-Qorti.

Rat illi fis-17 ta' Mejju 2016, l-Prosekuzzjoni ddikjarat illi ma kellhiex aktar provi w ghalhekk l-istadju tal-provi prosekuzzjoni gie dikjarat maghluq.

Rat illi fl-14 ta' Gunju 2016 id-difiza gharrfet lill-Qorti illi ma kienetx ser tressaq provi in difiza u talbet illi l-kawza tithalla ghat-trattazzjoni.

Rat illi, fil-5 ta' Lulju 2016, filwaqt illi l-Prosekuzzjoni strahet fuq il-provi illi kien hemm, id-difiza ghamlet it-trattazzjoni taghha, wara liema trattazzjoni il-kawza giet differita ghas-sentenza.

Ikkunsidrat

Il-Qorti tosserva, l-ewwel u qabel kollox, illi ghalkemm l-akkuzat tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja fl-1 ta' Novembru 2002, flimkien ma' tmintax-il akkuzat iehor, kien eventwalment fil-15 ta' Ottubru 2009 illi nhargu l-akkuzi fil-konfront ta' l-akkuzat flimkien ma' huh, Emanuel Camilleri.

Illi Qorti tosserva wkoll illi, ghalkemm l-akkuzi nhargu fil-konfront ta' l-akkuzat fil-15 ta' Ottubru 2009, ma gara xejn fil-proceduri kontra l-akkuzat ghal aktar minn sitt snin u nofs, u kien biss fis-7 ta' Marzu 2016 illi l-proceduri odjerni nbghatu quddiem dina l-Qorti sabiex tisma u tiddeciedi l-kaz kontra l-akkuzat John Camilleri.

Il-Qorti tosserva wkoll illi, kif ppresjeduta, semghet tnax-il xhud prodott mill-prosekuzzjoni kif ukoll fliet madwar tmint elef pagna ta' dokumentazzjoni u provi mressqa mill-prosekuzzjoni.

Il-Qorti, tosserva wkoll illi wara li l-prosekuzzjoni ghalqet il-provi fis 17 ta' Mejju 2016, l-akkuzat gharraf lill-Qorti, fis-seduta ta' l-14 ta' Gunju 2016, illi huwa ma kienx ser jixhed u ma kien ser iressaq ebda provi.

Il-Qorti, finalment, tosserva illi fil 5 ta' Lulju 2016, filwaqt illi l-prosekuzzjoni iddikjarat illi kienet qed tistrieh fuq il-provi illi kellha, l-abbli difensur ta' l-akkuzat ghamel is-sottomissjonijiet finali tieghu ghall-akkuzat, wara liema data il-kawza giet differita ghas-sentenza.

In vista tal-volum konsiderevoli tal-atti processwali, il-Qorti hadet aktar hin milli xtaqet sabiex tgharbel it-tmintax-il volum ta' provi prodotti principalment waqt il-kumpilazzjoni.

Ikkunsidrat

Qabel ma l-Qorti tghaddi biex taghmel il-kunsiderazzjoni taghha dwar l-fatti tal-kaz kif jirrizultaw mill-provi illi tista tgharbel, huwa mehtieg illi dina l-Qorti tikkunsidra, fil-qosor, il-validita' o meno tal-varji provi illi tressqu quddiemha, kemm fi stadju Istruttorja kif ukoll fl-istadju ta' Gudikatura. Dana qieghed jinghad ghax, fid-dokumentazzjoni kopjuza inkluza fil-process tal-kawza odjerna hemm ix-xhieda kollha prodotta fl-Istruttorja, li hija certament ammissibbli stante illi migbura quddiem Qorti, kif ukoll l-istqarrijiet ta' l-imputat u ta' persuni ohra illi kienu gew flimkien mieghu akkuzati u intercettazzjonijiet telefonici illi saru, fost nies ohra, lill-akkuzat stess, illi l-ammissibbilta' da dawna z-zewgt tipi ta' provi kienet soggetta ghall-varji interpretazzjonjiet mil-Qrati, kemm nostrani kif ukoll esteri.

A. L-ammissibilita` w il-valur probatorju tal-istqarrija tal-imputati

L-ewwel kwistjoni illi ser tikkunsidra l-Qorti tikkoncerna l-ammissibilita` tal-istqarrija tal-imputati u ta' dak kollu li l-Pulizija Ezekuttiva tista' tixhed dwaru abbazi ta' dak li l-imputat seta' qal verbalment lill-ufficjali tal-Pulizija waqt li huwa kien qieghed jigi nvestigat u nterrogat.

Jirrizulta illi l-imputat, flimkien ma' akkuzati ohra, irrilaxxja stqarrija lill-pulizija, fil-kors tal-investigazzjoni taghha, liema stqarrija inghatat fis 7 ta' Awissu 2002, vide fol 3025, u ghalhekk fi zmien meta l-ligi Maltija ma kinitx tipprovdi ghal assistenza legali qabel l-interrogatorju mill-pulizija ta' persuna suspettata. Fil-fatt dan id-dritt ghall-assistenza legali qabel l-interrogatorju dahal fis-sehh fl-10 ta' Frar 2010 permezz ta' l-Avviz Legali 35/2010.

Il-Qorti tosserva illi fis-sentenza moghtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fit-12 ta' Jannar 2016 fil-kaz **Mario Borg v. Malta**, gie ritenut hekk:

> "*1. Early access to a lawyer is one of the procedural safeguards to which the Court will have particular regard when examining whether a procedure has extinguished the very essence of the privilege against self-incrimination. These principles are particularly called for in the case of serious charges, for it is in the face of the heaviest penalties that respect for the right to a fair trial is to be ensured to the highest possible degree by democratic societies (see Salduz v. Turkey [GC], no. 36391/02, § 54, ECHR 2008).*
>
> *"2. The Court reiterates that in order for the right to a fair trial to remain sufficiently "practical and effective" Article 6 § 1 requires that, as a rule, access to a lawyer should be provided as from the first interrogation of a suspect by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of*

each case that there are compelling reasons to restrict this right. Even where compelling reasons may exceptionally justify denial of access to a lawyer, such restriction – whatever its justification – must not unduly prejudice the rights of the accused under Article 6. The rights of the defence will in principle be irretrievably prejudiced when incriminating statements made during police interrogation without access to a lawyer are used for a conviction (see Salduz, cited above, § 55).

"3. Denying the applicant access to a lawyer because this was provided for on a systematic basis by the relevant legal provisions already falls short of the requirements of Article 6 (ibid., § 56).

"....

"4. In respect of the present case, the Court observes that no reliance can be placed on the assertion that the applicant had been reminded of his right to remain silent (see Salduz, cited above, § 59); indeed, it is not disputed that the applicant did not waive the right to be assisted by a lawyer at that stage of the proceedings, a right which was not available in domestic law. In this connection, the Court notes that the Government have not contested that there existed a general ban in the domestic system on all accused persons seeking the assistance of a lawyer at the pre-trial stage (in the Maltese context, the stage before arraignment).

"5. It follows that, also in the present case, the applicant was denied the right to legal assistance at the pre-trial stage as a result of a systemic restriction applicable to all accused persons. This already falls short of the requirements of Article 6 namely that the right to assistance of a lawyer at the initial stages of police interrogation may only be subject to restrictions if there are compelling reasons (see Salduz, cited above, §§ 52, 55 and 56).

"6. There has accordingly been a violation of Article 6 § 3 (c) taken in conjunction with Article 6 § 1 of the Convention."

Jirrizulta illi, sussegwentement, fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-25 ta' Frar 2016 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Camilleri**, fejn l-appellant ikkontesta l-ammissibilita` tal-istqarrija rilaxxjata minnu fis-sena 2002, stante illi l-ligi ma kinitx tipprovdilu d-dritt ghall-assistenza legali qabel l-interrogatorju tieghu, il-Qorti wara li rreferiet fit-tul ghas-sentenza appena citata u rreferiet ukoll ghall-kaz ta' **Aleksandr Vladimirovich Smirnov vs Ukraine**, deciz fit-13 ta' Gunju 2014, qalet hekk:

"... *allura jidher illi r-regola hi li l-Artikolu 6(1) abbinat ma' l-artikolu 6(3)(c) jitlob li jkun hemm dritt ta' avukat fl-istadju tal-investigazzjoni tal-pulizija, sakemm ma jigix ippruvat li hemm ragunijiet impellenti ghaliex dan id-dritt ghandu jigi ristrett. Illi allura meta l-ligi domestika teskludi dan il-jedd u dan b'mod sistematiku billi ma ikunx hemm disposizzjoni ad hoc li taghti dan il-jedd lil persuna arrestata, ikun hemm il-periklu li isehh lezjoni tad-dritt tal-persuna akkuzata ghal smiegh xieraq anke f'dawk il-kazijiet estremi fejn ma ikun hemm l-ebda dikjarazzjoni inkriminanti f'dawn l-istqarrijiet. Illi fil-kaz deciz quddiem il-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet Navone vs Monaco,*

nstab li kien hemm lezjoni billi l-akkuzat ma kellux jedd ghall-assistenza ta' l-avukat matul l-interrogazzjoni similment billi l-ligi tal-pajjiz ma kenitx tippermettieha. (ara ukoll Yesilkaya vs Turkey – 59780/00 08/12/2009, Fazli Kaya vs Turkey – 24820/05 17/09/2015).

Dan il-jedd gie anke estiz fil-kaz fejn l-akkuzat kien gie moghti il-jeddijiet kollha vigenti skont il-ligi ta' pajjizu inkluz allura il-jedd tieghu ghas-silenzju u fil-fatt huwa kien ezercita dan il-jedd u ma wiegeb ghall-ebda mistoqsija lilu maghmula. Il-Qorti xorta wahda sabet li kien hemm vjolazzjoni ta' l-artikolu 6(3) u dan ghaliex ma kienx ikkonsulta ma' avukat biex ifissirlu il-jeddijiet tieghu skont il-ligi dwar id-dritt tieghu ghas-silenzju u id-dritt li ma jinkriminax ruhu b'dan ghalhekk illi l-Qorti implikat illi t-twissija moghtija mill-ufficjali investigattiv ma hijiex bizzejjed."

L-istess Qorti tal-Appell Kriminali kompliet hekk:

"*Illi allura hija fis-setgha ta' din il-Qorti u dan qabel ma jigi determinat il-process gudizzjarju kontra l-appellanti illi twarrab dik l-evidenza illi tmur kontra il-garanziji moghtija kemm fil-Kostituzzjoni kif ukoll il-Konvenzjoni ghal harsien tal-jedd ghal smiegh xieraq tal-persuna akkuzata. Fil-fatt dan il-jedd gie indikat fid-decizjoni tal-Qorti Ewropeja fil-kaz Dimech vs Malta fejn f'dak il-kaz ghalkemm il-Qorti ma setatx tasal biex tistabbilixxi jekk kienx sehh lezjoni ta' l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni billi l-proceduri penali kienu ghadhom ma intemmux, madanakollu sahhqet:*

"…. it cannot be entirely excluded that the courts of criminal jurisdiction, before which the case is heard, hear the case in the same circumstances that would have existed had the right to legal assistance during pre-trial stage not been disregarded, namely by expunging from the records the relevant statements. The Court notes that, if, because of the limitations of the applicable criminal procedural law, it is not possible given the stage reached in the pending proceedings, to expunge from the records the relevant statements (whether at the request of the applicant or by the courts of criminal jurisdiction of their own motion), it cannot be excluded that the legislature take action to ensure that a procedure is made available at the earliest opportunity for this purpose."

Jirrizulta illi, f'dan il-kaz, il-Qorti tal-Appell Kriminali qieset illi ghalkemm l-appellant ma wegibx ghad-domandi kollha li kienu sarulu fil-kors tal-interrogatorju tieghu, huwa kien wiegeb ghal xi domandi li gew ikkunsidrati mill-Ewwel Qorti meta giet biex tiddetermina l-htija tal-istess appellant. Fil-fehma tal-Qorti tal-Appell Kriminali, fid-dawl tad-decizjonijiet minnha citati, dan ma setax isir u ghaldaqstant iddecidiet illi tiskarta l-istqarrija tal-appellant bhala prova.

Fis-sentenza taghha tas-6 ta' Ottubru 2016 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Jason Cortis**, il-Qorti tal-Appell Kriminali qablet pjenament mas-sentenza appena citata u ghaddiet biex tiskarta l-kontenut tal-istqarrija tal-appellant rilaxxjata minnu f'Mejju tas-sena 2005 "*u dan fuq il-premessa illi ma kellux il-beneficcju tal-assistenza legali waqt li mizmum taht arrest minkejja li l-ligi vigenti f'dak iz-zmien kienet teskludi l-jedd ghal tali assistenza*".

Finalment, fis-sentenza taghha tal-1 ta' Dicembru 2016, fl-ismijiet **<u>The Republic of Malta vs Chukwudi Samuel Onyeabor</u>**, il-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), wara li ghamlet referenza ghas-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem **<u>Borg vs Malta</u>**, fuq citata, qalet hekk:

> "*8. Following this judgement, our Constitutional Court has once again considered the issue on a number of occasions In **Carmel Saliba vs L-Avukat Ġenerali** decided by the Constitutional Court on the 16th May 2016, that Court stated:*
>
> > "*17. Għalkemm din il-qorti temmen u ttenni illi l-interpretazzjoni minnha mogħtija fil-każ ta' <u>Charles Stephen Muscat</u> u sentenzi oħra mogħtija wara hija interpretazzjoni korretta u proporzjonata billi tilqa' għal abbużi min-naħa tal-prosekuzzjoni u tħares id-drittijiet ta' persuna akkużata b'reat kriminali, jidher li din l-interpretazzjoni – għallinqas fejn il-proċess kriminali jkun intemm – illum ma għadhiex aktar tenibbli fid-dawl tas-sentenza fuq imsemmija ta' <u>Borg v. Malta</u> mogħtija dan l-aħħar mill-Qorti Ewropea.*
> >
> > *"18. Din il-qorti għalhekk illum hi tal-fehma li ma jkunx għaqli li tinsisti fuq l-interpretazzjoni li kienet tat fil-każ ta' Muscat, għalkemm ittenni li għadha temmen illi hija interpretazzjoni korretta, proporzjonata u ta' buon sens.*
> >
> > *"19. Is-sentenza ta' Borg iżda għandha tinqara wkoll fid-dawl tas-sentenza l-oħra, ukoll fuq imsemmija, tal-istess Qorti Ewropea fil-każ ta' <u>Dimech</u> fejn il-qorti tenniet illi trid tqis il-proċess fl-intier tiegħu biex tara kienx hemm smigħ xieraq, u għalhekk, fejn il-proċess kriminali, bħal fil-każ tallum, għadu għaddej, trid tistenna li jintemm il-proċess biex tqisu fl-intier tiegħu biex tara kienx hemm smigħ xieraq.*
> >
> > *"20. Madankollu, fil-każ tallum il-qorti hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-attur għax tqis illi, fiċ-ċirkostanzi, in-nuqqas ta' għajnuna ta' avukat ma kienx nuqqas li ma jista' jkollu ebda konsegwenza ta' preġudizzju għall-attur billi fl-istqarrija tiegħu l-attur ammetta l-ħtija. Fiċ-ċirkostanzi huwa xieraq illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali.*
> >
> > *"21. Dan ma jfissirx illi l-istqarrija ttieħdet bi ksur tad-drittijiet fundamentali tal-attur; fid-dawl ta' dak kollu li ngħad fuq, partikolarment is-sentenza ta' Dimech il-ksur iseħħ jekk u meta jsir użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali. Anzi, meta tqis illi fl-istqarrija l-attur ta informazzjoni utli biex jistgħu jinqabdu terzi li jittraffikaw id-droga, il-pulizija kellha raġuni tajba biex tinterroga lill-attur minnufih biex tikseb din l-informazzjoni kemm jista' jkun malajr.*

> *"22. Għalhekk il-qorti sejra tilqa' dan l-aggravju fis-sens biss li tgħid illi ma kienx hemm ksur tad-dritt tal-attur għal smigħ xieraq meta tteħditlu l-istqarrija, iżda, biex ma jseħħx dak il-ksur waqt il-proċess kontra l-attur, ma hijiex sejra tħassar l-ordni tal-ewwel qorti għat-tneħħija tal-istqarrija mill-inkartament tal-proċess...."*

9. It is clear from this judgement that while in ***Borg vs Malta*** *criminal proceedings had been concluded, in* ***Saliba*** *the Constitutional Court decided that the accused's statement should be expunged.*

10. In the present case, respondent Onyeabor was interrogated by the Police without having been granted access to a lawyer – notwithstanding his request for a lawyer, which was denied and this as at the time there was "a systemic restriction applicable to all accused persons". Respondent thus made a statement on the 4th February 2008 without such legal assistance.

11. In ***Aaron Cassar vs L-Avukat Ġenerali et****, decided by the Constitutional Court on the 11th July 2016, where the accused's statement to the Police did not contain any incriminating declarations which could in any way prejudice him – while the contrary would appear to be the case here – that Court concluded that in view of what was decided in* ***Borg vs Malta****, the mere fact of a denial of legal assistance in the pre-trial stage constituted a breach of Article 6(1) of the Convention read in conjunction with Article 6(3):*

> *"8. Iż-żamma tal-bilanċ neċessarju bejn id-diversi interessi involuti (tal-individwu, tal-komunità, tal-amministrazzjoni tal-ġustizzja) fit-twettiq tal-ħarsien tad-drittijiet fondamentali tal-individwu għandu jimmilita kontra s-sejbien ta' vjolazzjoni tal-Konvenzjoni – ħaġa serja fiha nfisha – meta ma jkun hemm ebda konsegwenzi ta' preġudizzju fuq min iqis lilu nnifsu (mingħajr ma neċessarjament ikun hekk) bħala "vittma". Din fl-aħħar mill-aħħar kienet il-motivazzjoni ta' din il-qorti fis-sentenza ta' Charles Steven Muscat v. Avukat Ġenerali u sentenzi oħra li ġew wara, li ma sabux ksur tal-jedd għal smigħ xieraq meta min ikun ta stqarrija mingħajr ma kellu l-għajnuna ta' avukat ma jkun ġarrab ebda preġudizzju minħabba f'hekk.*
>
> *"9. Madankollu, għalkemm din il-qorti temmen u ttenni illi l-interpretazzjoni minnha mogħtija fis-sentenzi fuq imsemmija hija interpretazzjoni korretta u proporzjonata illi tilqa' għal abbużi min-naħa tal-prosekuzzjoni u tħares id-drittijiet ta' persuna akkużata b'reat kriminali, jidher li din l-interpretazzjoni – għallinqas fejn il-proċess kriminali jkun intemm – illum ma għadhiex aktar tenibbli fid-dawl tas-sentenza ta' Borg v. Malta imsemmija mill-ewwel qorti, li tqis il-fatt biss ta' nuqqas ta' għajnuna ta' avukat bħala ksur tal-art. 6(1) moqri mal-art. 6(3) tal-Konvenzjoni."*

12. Nor has appellant Attorney General adduced any "compelling reasons" which may have justified denying respondent Onyeabor access to a lawyer at the interrogation stage.

13. While the statement in question of the accused has not been shown to be in violation of the conditions for the admissibility of an accused's statement as laid down in article 658 of the Criminal Code, nevertheless, for the reasons stated above, the denial of the right to legal assistance at the pre-trial stage as a result of a systemic restriction applicable to all accused persons must today be held to be in violation of the conditions for the admissibility of an accused's statement."

Il-Qorti ma tistax ma tghidx illi, a bazi tas-sentenzi fuq citati ghalhekk, il-posizzjoni legali llum il-gurnata hija wahda cara u kristallizzata u ghalhekk, fil-kaz odjern, la darba l-imputat ma nghatax id-dritt li jottjeni parir legali qabel irrilaxxja l-istqarrija tieghu u b'mod partikolari ghaliex tqis ukoll illi ghamel dikjarazzjonijiet, fl-istess stqarrija, illi fic-cirkostanzi tal-kaz, jistghu jkunu ta' pregudizzju ghalih, il-Qorti m'hijiex qed tqis tali stqarrija bhala prova ammissibbli u qeghda tiskartaha.

L-istess japplika wkoll ghall-istqarrijiet kollha l-ohra illi gew migbura mill-Pulizija in konnessjoni mal-kaz odjern u li jinsabu fl-atti tal-process.

B. L-ammissibilta' u l-valur probatorju ta' l-intercettazzjonijeit telefonici

It-tieni kwistjoni illi ser tikkunsidra dina l-Qorti tikkoncerna l-ammissibilita` tal-intercettazzjonijiet telefonici illi saru fuq apparti telefonici tal-imputati u ta' dak kollu li l-Pulizija Ezekuttiva tista' tixhed dwaru abbazi ta' dak li l-imputat seta' qal verbalment waqt it-telefonati taghhom illi gew irregistrati.

Jirrizulta illi, tul l-investigazzjoni kollha tal-kaz, il-Pulizija Ezekuttiva, fl-istharrig taghha, talbet u ottjeniet li t-telefonati ta' l-imputat jigu intercettati u, sussegwentement, esebiet tali intercettazzjonijiet fl-atti tal-proceduri odjerni bhala prova kontra l-imputati.

Jirrizulta wkoll illi l-imputat fl-eccezzjonijiet originali tieghu, qieghed jikkontendi illi tali intercettazzjonijiet ghandhom jigu skartati minn dina l-Qorti peress illi ma humiex intercetazzjonijiet legali u mahrugin skond il-Ligi.

Jirrizulta illi l-Artikolu 6 (2) tal-Kap 391 tal-Ligijiet ta' Malta, intitolat **Att dwar is-Servizz tas-Sigurta'**, jipprovdi illi:

Ebda interċettazzjoni ta' jew interferenza ma' komunikazzjonijiet fil-kors tat-trasmissjoni tagħhom bil-posta jew bil-mezz ta' sistema ta' radjokomunikazzjoni jew ta' telekomunikazzjoni jew b'kull mezz ieħor ma għandu jkun kontra l-liġi jekk dan jiġi awtorizzat b'mandat maħruġ mill-Ministru bis-saħħa ta' dan l-artikolu.

Jirrizulta illi n-natura w il-legalita' ta' l-intercettazzjonijiet telefonici w il-presentata tal-Mandati relattivi mahruga mill-Ministru abbazi ta' l-artikolu fuq imsemmija kien il-meritu ta' proceduri fl-ismijiet '**Il-Puluzija vs Marco Pace'**, liema proceduri kienu wasslu ghall-ordni, da' parte tal-Qorti, biex tali Mandati jigu esebiti, liema Mandati attwalment kienu gew esebiti.

Jirrizulta illi l-ordni tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja, fejn il-Mandati gew esebiti

mill-Awtoritajiet kompetenti, giet ikkontestata mill-Avuakt Generali fil-kawza '**Avukat Generali vs Kap tas-Servizz tas-Sigurta, ir-Registratur, Qrati u Tribunali Kriminali u, ghall kull interess li jista jkollu, Marco Pace**', fejn l-istess Avukat Generali talab illi l-Mandati esebiti jigu kkonsenjati lura lill-Kap tas-Servizz tas-Sigurta, fost affarjiet ohra.

Jirrizulta illi, fl-1 ta' Marzu 2011, l-Prim Awla tal-Qorti Civili cahdet it-talba tar-rikorrent Avukat Generali u ghamlet is-segwenti ragunament:

> *11. Il-qorti tifhem illi l-prinċipju ewlieni li għandu jirregola din il-vertenza essenzjalment huwa illi fi stat ta' dritt ma hemm ebda setgħa pubblika li ma hijiex ġejja mil- liġi, illi kull setgħa pubblika għalhekk għandha tiġi eżerċitata kif tgħid u trid il-liġi, u illi l-organu li huwa fdat mill-Kostituzzjoni bil-ġurisdizzjoni biex jara jekk il-liġi tħarsitx – u jekk setgħa ġietx effettivament eżerċitata kif tgħid u trid il-liġi jew le – hija l-qorti. Il-kelma ta' uffiċjal pubbliku li hu mexa kif trid il-liġi ma hijiex biżżejjed biex ixxejjen din il-ġurisdizzjoni tal-qorti u biex iċaħħad lill- individwu mill-jedd ta' aċċess għall-qorti – jedd garantit taħt il-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali.*
>
> *12. Għalhekk kull dispożizzjoni ta' liġi li tagħti setgħa pubblika għandha tinqara u tiftehemm fid-dawl ta' dan il-prinċipju kostituzzjonali u kull interpretazzjoni li tmur kontra dan il-prinċipju – fil-każ tallum, kull interpretazzjoni li żżomm lill-qorti milli tistħarrreġ dwar jekk il-Kap tas- Servizz tas-Sigurtà kellux mandat jew, għax ma kellux mandat, mexiex bi ksur tal-liġi – hija jew interpretazzjoni ħażina jew inkella interpretazzjoni tajba ta' liġi anti- kostituzzjonali.*
>
> *13. Billi l-preżunzjoni hija illi l-leġislatur ma jgħaddix liġijiet li jiksru l-Kostituzzjoni, il-qrati ordinarji għandhom dejjem ifittxu li jagħtu lil-liġi ordinarja interpretazzjoni konformi mal-Kostituzzjoni u, meta dan ma jkunx possibbli, għandhom jagħmlu referenza lill-qorti ta' kompetenza kostituzzjonali.*
>
> *14. L-art. 6(2) tal-Kap. 391 igħid hekk:*
>
> > *"* **6.** *(2) Ebda interċettazzjoni ta' jew interferenza ma' komunikazzjonijiet fil-kors tat-trasmissjoni tagħhom bil- posta jew bi l-mezz ta' sistema ta' radjokomunikazzjoni jew ta' telekomunikazzjoni jew b'kull mezz ieħor ma għandu jkun kontra l-liġi jekk dan jiġi awtorizzat b'mandat maħruġ mill-Ministru bis-saħħa ta' dan l-artikolu."*
>
> *15.* ***A contrario sensu, kull interċettazzjoni bħal dik tkun kontra l-liġi jekk ma tkunx awtorizzata b'mandat maħruġ taħt il-liġi u, jekk dak il-mandat ma jintweriex, il- qorti ma tkunx tista' tgħid jekk l-interċettazzjoni tkunx kontra l-liġi jew le***. (sottolinear ta' dina l-Qorti) *Jekk il-qorti ma jkollhiex is-setgħa li tordna li jintwera l-mandat, u għalhekk li tara jekk il-liġi tħarsitx jew le, il-Kap tas-Servizz tas-Sigurtà jkun tqiegħed 'il fuq mil-liġi, ħaġa li żgur ma setgħetx tgħaddi minn moħħ leġislatur xewqan li jħares il-Kostituzzjoni, għax huwa assjomatiku illi fi stat ta' dritt ħadd ma hu 'l fuq mil-liġi. Interpretazzjoni tal-liġi f'dak is-sens tkun bilfors interpretazzjoni ħażina.*
>
> *16. Għalhekk kienet tajba u konformi mal- Kostituzzjoni l-interpretazzjoni*

mogħtija mill-Qorti tal- Maġistrati fis-sens illi l-qorti għandha dik is-setgħa, u kien tajjeb ukoll u kien lejali lejn il-liġi l-għemil tal-Kap tas- Servizz tas-Sigurtà li mexa kif ried dak l-ordni.

Jirrizulta illi l-Avukat Generali appella minn tali decizjoni u fl-24 ta' Frar 2012, l-Qorti tal-Appell ikkonfermat is-sentenza tal-Prim Istanza u ghamlet is-segwenti ragunament:

Illi din hi kawza ta' natura legali imsejsa fuq provvedimenti tal-Att dwar is-Servizz ta' Sigurta` (Kap. 391 tal-Ligijiet ta' Malta). Il-konvenut Marco Pace ghaddej proceduri kriminali quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta), u fil-kors tas-smiegh tal-provi tal-prosekuzzjoni gie esebit compact disk li jikkontjeni diskursata fuq it-telephone bejn l-akkuzat u terza persuna. Din l-intercetazzjoni telefonika saret, allegatament, bis-sahha ta' Mandat rilaxxat mill-Ministru responsabbli mis-Servizzi tas-Sigurta` kif awtorizzat bil- fuq imsemmija ligi. Il-Qorti tal-Magistrati, b'digriet tal-14 ta' April 2008, ordnat l-esebizzjoni tal-Mandat, li eventwalment gie esebit. L-Avukat Generali talab li dik l- ordni tal-Qorti tal-Magistrati tigi dikjarata illegali, peress li ma kellha ebda setgha taghti tali ordni, u li jkun awtorizzat jirtira l-istess Mandat.

L-ewwel Qorti cahdet it-talba tal-Avukat Generali, li ressaq appell ghal quddiem din il-Qorti. L-aggravji tieghu huma duplici: (i) dawn il-proceduri ma humiex ta' natura kostituzzjonali u allura l-ewwel Qorti kellha ssegwi l-ligi minghajr ma tidhol biex tikkunsidra jekk l-ordni tal-Qorti tal-Magistrati kienitx jew le konformi mal-Kostituzzjoni; u (ii) li l-ligi, fl-Artikolu 18 tieghu, espressament jipprojbixxi s-smiegh ta' provi dwar jekk ikunx jew le inhareg Mandat ta' din ix-xorta.

Trattat l-ewwel aggravji, din il-Qorti tara' li ghalkemm hu minnu li din il-kawza mhux ta' natura kostituzzjonali, fejn si tratta mil-liberta` tal-individwu, mhux projbit li l-ligijiet in materja jigu moqrija u interpretati fil-kuntest ta' dak li tipprovdi l-Kostituzzjoni dwar il-libertajiet tal-persuna, specjalment ir-regoli intizi li persuna akkuzata b'reat ikollha smiegh xieraq. Fuq kollox, id-dritt ta' persuna li jkollha smiegh xieraq huwa principju naturali ta' dritt u anke l-ligi amministrattiva hija mmirata lejn dan il-ghan. Il- principju ta' dritt amministrattiv li kull diskrezzjoni moghtija lil xi awtorita` pubblika, anke jekk indikata f'termini l-aktar wisghin, hija dejjem sindakabbli mill-qrati, hu principju ta' gustizzja naturali bazat fuq ir-rispett lejn il-persuna tal- individwu. Il-kaz in ezami jidhol biex ikun ikkunsidrat bhala att amministrattiv, u ghalkemm din il-Qorti mhux se tghid, kif issottometta l-appellat Marco Pace, li "a non- justifiable administrative act" huwa fallaci, iridu jirrizultaw cirkostanzi gravi ta' interess pubbliku (ezempju, ta' difiza nazzjonali, tradiment) biex din il-Qorti tasal biex tiddeklina l-gurisdizzjoni generali li tissindika atti amministrattivi. Kwalunkwe decizjoni jew att li, min-natura taghha, hija kapaci li tkun reviewed mill-qrati, ghandha tkun soggetta ghal tali skruttinju, inattez kull tentattiv mil-Legislatur li jnehhi dik id-decizjoni mill-ezami ta' dawn il-qrati.

*Fil-ktieb **De Smith's Judicial Review** (6th Edit. 2007 – Woolf, Jowell u Le Sueur), jinghad f'pagna 15 illi:*

> *"Judicial review has developed to the point where it is possible to say that no power – whether statutory or under the prerogative – is any longer inherently unreviewable. Courts are charged with the responsibility of adjudicating upon the manner of the exercise of a public power, its scope and its substance. As we shall see, even when discretionary powers are engaged, they are not immune from judicial review. Discretion has been described as the 'hole in the [legal] doughnut', but that hole is not automatically a lawless void. Nevertheless, there are certain decisions which courts cannot or should not easily engage. Courts are limited (a) by their constitutional role and (b) by their institutional capacity."*

L-eccezzjonijiet li jkompli jispjega l-awtur ma japplikawx ghal dan il-kaz. In parallel ma' dan, din il-Qorti tghid li l- Qorti ghandha dejjem s-setgha li tistharreg dwar il- legalita` jekk mhux dwar il-meritu ta' kull decizjoni ta' korp amministrattiv. ***Ghalkemm ma tistax tingieb prova li jkun inhareg jew li jkun ser jinhareg Mandat, il-Qorti trid tkun sodisfatta li l-intercettazzjoni relattiva hija legali, u skont il- ligi, Artikolu 6, intercettazzjoni hija kontra l-ligi jekk ma tkunx awtorizzata b'Mandat mahrug mill-Ministru responsabbli. Ebda Qorti ma tista' tippermetti l-illegalita` u ghandha d-dmir li tara' li jekk tkun saret intercettazzjoni telefonika, b'indhil ovvju ghad-dritt ta' privatezza ta' dak li jkun, din tkun skont il-ligi.*** (sottolinear ta' dina l-Qorti)

Dan hu hekk ghax is-sistema Maltija, bhal dik Ingliza, hija bbazata fuq ir-rule of law. Kif jinghad fil-ktieb "Administrative Law" ta' Wade & Forsyth (7th Edit. Pagna 24),

> *"The British Constitution is founded on the rule of law, and administrative law is the area where this principle is to be seen in its most active operation. The rule of law has a number of different meanings and corollaries. Its primary meaning is that everything must be done according to law. Applied to the powers of government, this requires that every government authority which does some act which would otherwise be a wrong (such as taking a man's land), or which infringes a man's liberty (as by refusing him planning permission), must be able to justify its action as authorised by law – and in nearly every case this will mean authorised by Act of Parliament. Every act of governmental power, i.e every act which affects the legal rights, duties or liberties of any person, must be shown to have a strictly legal pedigree. The effected person may always resort to the courts of law, and if the legal pedigree is not found to be perfectly in order the court will invalidate the act, which he can then safely disregard."*

*Dan hu preciz dak li riedet taghmel il-Qorti tal-Magistrati f'dan il-kaz, agir li din il-Qorti qed tissanzjona. Sa zgur minn zmien il-famuza sentenza "***Anisminic***" (deciza mill- House of Lords fl-Ingilterra fl-1969), dawk l' hekk imsehja 'ouster clauses' ma jservux biex iwaqqfu lill-Qorti milli tara' li, tal-anqas, kull att tal-Gvern ikollu bazi fil-ligi. Dan hu principju fundamentali ta' dritt.*

Din il-Qorti taqbel ma' dak li gie sottomess quddiem il- Qorti tal-Magistrati mill-

appellat Marco Pace, meta saret riferenza ghall-kummentarju Ingliz ghal-ligi penali tal- Ingilterra, fejn il-ligi Maltija ssib l-origini taghha. Saret referenza ghal "Archbold" (Edit. 2008) li rrifera ghal opinjoni li kienu taw il-House of Lords fl-Ingilterra fl-2005 fis-sens li dik l-istituzzjoni irragunat li "it would be absurd that there could be no inquiry as to whether an interception was lawfully authorised or not, and as to whether or not the interceptor's conduct was excluded from criminal responsibility". Din il-Qorti tirraferma li l-qrati Maltin ghandhom gurisdizzjoni inerenti jissindikaw il- legalita` ta' kull att amministrattiv, u ebda ligi ma tista' tigi interpretata b'mod li twassal lil Qorti ma jimpurtahiex dwar jekk agir amministrattiv huwiex legali jew le.

Din il-Qorti, fil-kawza ***General Workers Union v. Bank of Valletta plc,*** *deciza fid-19 ta' Jannar 2010, kienet ghamlet taghha decizjoni anterjuri fejn jinghad:*

> *"Illi ghalhekk wiehed jista' jikkonkludi illi att diskrezzjonali ta' ufficjal jew korp amministrattiv jista' jigi sindakat mill- Qorti fis-sens biss li t-tribunal jara jekk l-att hux legali ("within the terms of the statute"), jekk gewx osservati l- proceduri mehtiega ("complied with regulations") u jekk l- ezercizzju tad-diskrezzjoni kienx "fair and honest". Il-Qorti ma tistax pero`, tissostitwixxi d-diskrezzjoni taghha, bhala opportunita` jew espedjenza, ghal dik tal-ufficjal jew tal- korp li jkun." (****Neg. Ugo Pace v. Prof. Joseph Anastasi Pace noe*** *deciza fl-1 ta' Mejju 1946 mill-Prim' Awla tal- Qorti Civili Vol. XXXII-II-317 li kienet dwar stharrig gudizzjarju tal-War Damage Commission)."*

Jekk att hux legali jew le jidhol fil-mansjonijiet generali ta' dawn il-qrati, mansjoni inderrogabbli ghax qatt ma jista' jigi prezunt li l-Legislatur ried jillegalizza u jippermetti l- illegalita`

Il-Qorti ma tistax ma tosservax illi, a bazi tas-sentenzi fuq citati, il-posizzjoni legali hija wahda cara, fis-sens illi sabiex intercettazzjoni telefonika tkun wahda legalment ammissibbli, hija trid tkun mahruga b'Mandat tal-Ministru, kif tipprovdi l-Artikolu 6 (2) tal-Kap 391, u huwa dmir tal-Prosekuzzjoni illi tressaq il-prova mehtiega biex turi illi l-intercettazzjonijiet telefonici saru legalment.

Jirrizulta, fil-kaz odjern, fit-13 ta' Novembru 2002, Herbert Agius, Kap tas-Servizz tas-Sigurta, esebixxa l-Mandati mahruga a tenur ta' l-Artikolu 6, 7 u 8 tal-Kap 391 fil-konfront ta' telefonati ta' l-imputat, vide fols 3158-3163, kif ukoll esebixxa l-intercetazzjonijiet kollha illi saru, inkluz l-intercettazzjonijiet maghmulha fuq il-numri cellulari kollha ta' l-imputat, vide fols 149A sa 149 AZ.

Jirrizulta, ghalhekk, illi dawna l-intercetazzjonijiet kollha huwa koperti minn Mandat debitament mahrug mill-Ministru tal-Intern ta' dak iz-zmien, u ghalhekk huma kollha ammissbbli bhala prova fil-kaz odjern.

Ikkunsidrat

L-akkuza illi ghandha quddiema dina l-Qorti fil-konfront ta' l-akkuzat John Camilleri hija illi assocja ruhu ma' persuni ohra biex ibiegh jew jittraffika l-kokaina w il-cannabis kif ukoll ghen, hajjar, ta' parir u/jew fittex biex jigi maghmul f'post barra minn Malta reat li ghalih hemm piena skond disposizzjonijiet ta' xi ligi korrispondenti li tkun sehhet f'dak il-post jew assocja ruhu ma persuni ohra f'Malta biex isir reat jew ihejji u/jew jiffacilita li jsir reat, liema reat, kieku sehh f'Malta kien ikun reat punibbli, liema akkuzi lkoll jikkontemplaw reati kontra l-Ordinanza Dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap 101.

L-akkuza ghalhekk tibbaza ruhha fuq il-fatt, allegat mill-prosekuzzjoni, illi l-akkuzat b'xi mod, kien involut fl-ippjanar u twettieq ta' reat li kien jimporta illi jigu impurtati gewwa Malta konsenja ta' madwar zewgt kilos kokaina, kilo eroina u madwar elfejn (2,000) pillola tal-Ecstasy minn gewwa l-Olanda, illi huma lkoll sustanza illegali ai fini tal-Kap 101.

Jirrizulta, skond ix-xhieda ta' l-Ispettur Neil Harrison, illi ghalkemm ir-reat ta' importazzjoni tad-drogi fuq imsemmija bdiet issehh billi l-istess drogi ngabru minn gewwa l-Olanda, dawna attwalment qatt ma wasslu f'Malta, rizultat ta' hidma effettiva u efficjenti tal-Korp tal-Pulizija u min kien qieghed imexxi din l-investigazzjoni, peress illi d-drogi inqabdu gewwa Sqallija hekk kif kienu ser jitnizzlu Malta.

Kif qalet il-Qorti Krimnali fil-kawza "*Ir-Repubblika ta' Malta vs Emmanuel Camilleri*" deciza fis-16 ta' Dicembru 2015 u li kienet tirrigwarda l-kaz ta' l-importazzjoni tad-droga fuq imsemmija, tali reat seta "*kellu konsegwenzi serji li iwasslu ghar-rovina tal-hajja ta' tant persuni, partikolarment zaghzagh, li qed jinkakmu mill-vizzju tad-droga biex minn fuq darhom l-importaturi w traffikanti tad-droga jaghmlu qliegh kbir ta' flus*".

Jirrizulta, mill-provi prodotti, essenzjalment mit-traskrizzjonijiet telefonici intercettati mill-mobiles cellulari ta' l-akkuzat bejn id-29 ta' Dicembru 2001 u l-14 ta' Gunju 2001, illi l-akkuzat kellu komunikazzjonijiet regolari ma' huh, Emanuel Camilleri, illi kien jinsab il-habs u li kellu fil-pussess tieghu telefon cellulari ghalkemm ufficjalment proibit milli jkollu.

Jirrizulta wkoll illi l-akkuzat kellu wkoll komunikazzjonijiet regolari ma' persuni ohra li kienu involuti fir-reat illi kellu jigi kommess, ossija Raymond Borg maghruf bhala Il-Borza, Charles Steven Muscat maghruf bhala Il-Pips u Mario Camilleri, maghruf bhala l-Imniehru, t-tnejn ta' l-ahhar kienu wkoll gewwa il-habs izda kellhom ukoll pussess ta' telefon cellulari ghalkemm ufficjalment proibiti milli jkollhom.

Jirrizulta wkoll illi l-akkuzat kellu wkoll komunikazzjonijet ma' certa persuna, li allegatament kien jirrisjedi gewwa l-Olanda, bl-isem ta' Kleiner.

Jirrizulta illi f'dawna t-telefonati, partikolarment ma' hu l-akkuzi, ossija Emanuel Camilleri, illi dana Emanuel Camilleri kien qieghed jiddiskuti dwar xi attivitajiet illi huwa kellu kif ukoll dwar xi trasferimenti ta' flejjes minn post ghall-iehor.

Jirrizulta wkoll illi l-imputat Joseph Camilleri kien strumentali ghall Emanuel Camilleri sabiex jikkomunika ma' terzi u jmexxi tali operazzjonijiet mahsuba minn Emanuel Camilleri u terzi, stante illi Emanuel Camilleri kien qieghed il-habs jiskonta sentenza ta' inkarecarazzjoni filwaqt illi l-akkuzat kien barra, ghalkemm kellu proceduri pendenti kontra tieghu l-Qorti.

Madanakollu, ghalkemm l-fatti kollha kif fuq deskritti jirrizultaw carament mill-qari tat-traskrizzjonijiet, ma jirrizulta ebda ness, f'tali konverzazzjonijiet, bejn ir-reat ta' importazzjoni ta' droga u cannabis li twaqqfet mill-Pulizija gewwa Sqallija w l-akkuzat odjern, ossija John Camilleri.

Il-Qorti, ma tistax ma tosservax illi, minn qari tat-traskrizzjonijiet kollha tat-telefonati bejn l-akkzat u huh, Emanuel sive Leli Camilleri, ma huwiex minnu dak illi xehed l-istess Emanuel Camilleri quddiem dina l-Qorti fit 12 ta' April 2016 (fol 3258-3260) illi l-involviment ta' John Camilleri kien biss billi ghadda flejjes illi l-istess John Camilleri kellu jaghti lill Emanuel Camilleri lill Raymond Borg maghruf bhala 'Il-Borza'. Ix-xhieda ta' Emanuel Camilleri ma hija xejn kredibbli.

Ghalkemm il-Qorti hija moralment konvinta illi l-akkuzat kien involut fil-pjan kollu u sahansitra ghadda flejjes personali tieghu stess sabiex tali operazzjoni tirnexxi, fl-assjem tal-provi kif imressqa mill-Prosekuzzjoni, ma jidhirx illi hemm provi sufficjenti u 'l hinn minn kull dubju ragjonevoli, illi jippruvaw li l-akkuzat kien attwalment involut fil-pjan kriminali kollu.

Madanakollu, kif gia accennat il-Qorti aktar il-fuq, mill-assjem tal-provi prodotti, in vista wkoll tal-fatt illi l-istqarrijiet kollha prodotti ma jistghux jigu kkunsidrati in vista ta' nuqqasijiet legali riskontrati mill-Qorti Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem, kif fuq gia spjegat, <u>liema decizjoni ghenet hafna lill-akkuzat fil-kaz odjern u kienet strumentali ghad-difiza</u>, ma hemmx provi sufficjenti illi jwasslu lill-dina l-Qorti biex issib htija fil-konfront tal-akkuzi migjuba kontra l-akkuzat.

Konkluzjoni

Il-Qorti,

Wara illi rat l-akkuzi migjuba fil-konfront ta' l-akkuzat John Camilleri kif fuq indikati,

Wara illi rat il-provi kollha mressqa quddiemha,

Wara illi rat id-decizjonijiet tal-Qorti Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem dwar l-inammissibbilta' ta' Statements moghtija minghajr l-assistenza tal-Avukat,

Wara illi rat l-artikoli 9, 10(1), 12, 14, 15(A), 20, 22 (1) (a) (f) (1A) (1B) (2) (b) (i) (3A) (a) (b) (c) (d) u 26 tal-Ordinanza dwar Medicini Perikoluzi (Kap 101), r-regoli 4 u 9 tar-Regoli ghall-Kontroll Intern fuq id-Drogi Perikoluzi (LS 101.02).

Tillibera lill-akkuzat mill-akkuzi migjiuba kontra tieghu.

Magistrat Francesco Depasquale

Rita Sciberras
Deputat Registratur